

СТАНОВИЩЕ

**от професор доктор Вержиния Тодорова Маркарова
Ръководител на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“,
ФПИД, НХА**

**Относно обявен от Националната художествена академия конкурс за доцент по 8.2
Изобразително изкуство
по дисциплината „Керамика“, за нуждите на катедра „Керамика и дизайн на порцелан и
стъкло“, обнародван в „Държавен вестник“ – Брой 01 от 02.01.24 г.
за академичната длъжност
„ДОЦЕНТ“
Към Национална художествена академия – София
с кандидати**

**гл. асистент доктор Янка Стоянова Юнакова
и
хоноруван преподавател доктор Иван Кънчев**

На обявения в Държавен вестник, бр. 01 от 02 Януари 2024 година конкурс за доцент, са подадени документи от двама кандидати: гл. ас. д-р Янка Юнакова, настоящ преподавател в катедрата, и хон. преп. д-р Иван Кънчев, който в момента преподава в катедра „Скулптура“, НХА. И двамата са възпитаници на Национална художествена академия, специалност „Керамика“. И двете кандидатури покриват наукометричните изисквания за участие в конкурса. Кандидатите притежават сериозен професионален опит в областта, в която е обявен конкурсът.

Янка Юнакова е родена на 19.09.1975 г. През 1994 г. завършва средно специално образование по изкуствата и културата, по специалността художник-изпълнител, профил Керамика в НУПИ „Венко Колев“, Троян. В периода 1995-2000 г. завършва като магистър художник, катедра Керамика, НХА. През 2015 г. защитава докторска дисертация по изкуствознание и изобразителни изкуства на тема: „Арт дизайна като феномен в съвременната дизайн култура“, в катедра Инженерен дизайн, Технически университет, София. От 2010 до 2015 г. е асистент (по дисциплината „Рисуване“) в катедра Инженерен дизайн, Технически университет, София. От 2015 до 2019 г. е главен асистент на постоянен договор към същата катедра. От 2019 досега е главен асистент по дисциплината „Керамика“, на постоянен трудов договор в катедра „Керамика и Дизайн на поцелан и стъкло“, НХА.

За конкурса **гл. ас. д-р Янка Юнакова**, е представила всички необходими документи съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Правилника на Национална художествена академия за неговото прилагане. Всички представени материали са прецизно описани и прегледно подредени.

А именно: автобиография, списък с творчески изяви и публикации, наукометрична таблица и реабилитационен труд на тема „От глината към думите – кратки размишления за керамиката”, с обем от **101** страници. Безупречно изработено като съдържание и графичен дизайн порфолио. Текстът прави впечатление, както като тема и посоки на изследване, така и с ясната подредба на текстовата част и илюстративния си материал. Той е изследване, което е ясно и нагледно разделено на подтеми, които разглеждат формата, функцията, занаята, дизайна, обучението по керамика, проектите и др. В реабилитационния си труд Юнакова демонстрира широк обем от компетенции за анализ на разнообразния материал, които несъмнено доказват завидна настойчивост и последователност, както и своя богат личен опит в сферата.

Хабилитационните творби на Янка Юнакова обхващат множество различни посоки в сферата на изкуството и дизайна и показват нейната отвореност към търсения, склонност към експериментиране, високи технологични познания, опит и умения, което безспорно е в полза при работата със студенти.

Творбите ѝ „ШЕПА СПОМЕН”, „СВОБОДНА ГЕОМЕТРИЯ” и „ОТСЕЧКИ” показват изключително интересни решения и формообразуване, което доказва нейното техническо майсторство и естетика.

В творбите си „ОНЗИ ПЕЙЗАЖ” и „5/5 ВОДА”, Юнакова показва професионално използване на различни технологични възможности, както и свободно боравене с разнообразни материали.

Впечатление прави нейното деликатно чувство за хумор при представяне на сериозни теми, с една лека закачка, намигване, както самата тя пише в труда си: „ИМИТИРАЩ ПРОДУКТ”: *„Със замяната на обичайния материал с имитиращ, целя чрез хумор да поставя акцент върху начина на употреба на имитацията и подмяната, съпътстващи съвременното съществуване... Идеите нямат физическа реалност и правата за собственост върху тях са илюзорни. Така че „имитацията”, „заемането” или „кражбата” на идеи в повечето случаи е просто констатация. Останалото е въпрос на етика и после на естетика. С надежда за повече етика в естетиката.”*(Яна Юнакова, „От глината към думите – кратки размишления за керамиката”, стр.76).

В частта на труда си, засягаща „ОБУЧЕНИЕТО ПО КЕРАМИКА”, на базата на вече **14** годишния си педагогически опит, Юнакова споделя: *„Като преподавател се стремя да се дистанцирам от позицията на арбитър на „истината” и да градя диалог в процес на учене чрез преживяване и експеримент, за да получат студентите трансформиращ опит, чрез който да подобрят своя избор в личната си артистична практика. Опитвам се да ги насърча да не се ограничават с конвенционални мисли, да ги науча да разбират керамичната материя и да я трансформират в изразителна среда.”*(стр.19). Това доказва нейния сериозен професионален опит и като творец в областта на керамиката и като преподавател в специалност „Керамика” към НХА.

Моите лични впечатления за гл. ас. Юнакова са, че тя притежава разностранни познания, необходими за обогатяването на знанията на студентите. Нейната научна и творческа дейност се отличават с индивидуален почерк и непрекъснат стремеж към новото. Ползва се с авторитет и доверие сред своите колеги. Сътрудничи успешно с колеги от други катедри и специалности.

Вторият кандидат в конкурса, **Иван Кънчев**, е роден на 17 септември 1973 г. в Русе. През 2000 г. завършва специалност „Керамика“ в Националната художествена академия в София, през 2006 г. „Психология“ в Русенския университет „Ангел Кънчев“. (*Дипломна работа: „Ортодоксалната психоанализа и Библията“*). Защищава докторска дисертация по изкуствознание и изобразителни изкуства в катедра „Скулптура“, 2011 г. (*Дисертационен труд: „Скулптура от керамика в България от 1896 година – края на 50-те год. на XX век“*). В периода 2010-2011 г. е хоноруван преподавател по скулптура в катедра „Керамика“ на Националната художествена академия. Понастоящем Иван Кънчев преподава в катедра „Скулптура“ в Националната художествена академия в София.

Кандидатът **Иван Кънчев** е представил документация включваща автобиография, списък с творчески изяви и публикации, наукометрична таблица и хабилитационен труд на тема „Нови универсални форми“, с обем от **32** страници, от които същинския хабилитационен текст е събран в **три** страници, останалото е снимков материал на хабилитационните творби и отзиви на специалисти за творбите му. Крайният резултат е интригуващ, но незадоволителен поради оскъдността на авторския хабилитационен текст.

Наукометричната таблица на Иван Кънчев съзнателно или несъзнателно създава множество обърквания: В наукометричната таблица 2, в група от показатели В – 3 е посочен друг хабилитационен труд: Иван Кънчев, „Съдът – отправна точка за творчество. 24 интервюта за българското изобразително изкуство“ (диалогично издание), изд. „Магоарт“, София, 95 с. ISBN 978-954-92853-8-3, което води до объркване по две причини: първо дали кандидатът представя два хабилитационни труда за конкурса, което е недопустимо и второ - по принцип труд, съставен от интервюта, е неприемливо да бъде представян за хабилитационен (би могъл да бъде като приложение към същинския труд).

Отново в таблицата, в група от показатели Г – б, са посочени две издания, с едно и също заглавие, издадени на български и френски език, което ме кара да се запитам: един текст, само преведен, смята ли се за два текста и носи ли съответно двоен брой точки? („Тактилна керамика“, изд. „Нов живот“, София, 93 с., рецензенти: проф. д.п.н. Владимир Радулов и доц. д.р. Незабравка Иванова; ISBN 978-954-719-204-1/ „Тактилна керамика“ (на френски), изд. „Магоарт“, София, рецензенти: проф. д.п.н. Владимир Радулов и доц. д.р. Незабравка Иванова; ISBN 978-954-92111-3-9).

От творческата биография на кандидата е видно, че е носител на много награди, изложби, публикации и международни участия. Определено Иван Кънчев е много активен художник, за което можем да съдим от участията му в международни и национални форуми, фестивали и изложби, както и множеството получени от него награди.

Нямам лични наблюдения върху преподавателската дейност на кандидата.

Смятам за значително негово постижение приносът му в приобщаването на друга част от публиката към изложбените зали, чрез създаването на творби за зрящи и незрящи. „В своята керамика за зрящи и незрящи с уникален пластичен код изграждам красив и хармоничен свят, преведен на езика на незрящите. За пръв път поставям върху керамичната форма брайлови надписи (поезия и библейски текстове) и рисунки. Също и осезателни релефни изображения („Кораб към...“, 1996-1997, „Гърне I“, 2002, „Съд за нищо“, 2004). Автор съм на първата изложба „Сигурност“ за зрящи и незрящи (1999). Новост за българската керамика и рисунка са цикъл осезателни портрети („Мариета I“, 2010, „Мариета II“, 2010, „Ина“, 2010 и др.). За да адаптирам творбата към незрящите, правя свое проучване, свързано с психо-физиологичните особености, които слепотата налага върху индивида. Със създадени от мен психологически тестове реализирам първите задълбочени изследвания върху осезателното възприемане на керамика от зрящи и незрящи, които публикувам като сборник („Тактилно възприемане на керамика“, 2012). В труда „Тактилна керамика“ (2007) излагам своята програма.“(Иван Кънчев, „Нови универсални форми“, ПРОЦЕСЪТ, стр.3).

Иван Кънчев безспорно е реализиран автор със свой оригинален почерк и облик, търсещ приемственост в родовите си традиции: „В моята работа правя опити да създам нови синтетични универсални форми, с оригинален език и техника на изразяване, като търся приемственост с родовите традиции.“ (Иван Кънчев, „Нови универсални форми“, СЪЩНОСТ НА ХАБИЛИТАЦИОННИТЕ ТВОРБИ, стр.5).

Двамата кандидати, които се представят на този конкурс, притежават достатъчно качества и висок професионализъм.

И при двамата кандидати се наблюдава голям списък от национални и международни участия в изложби, носители са на много награди, имат нужния брой публикации.

Въпреки това, като обем и качества, научното изследване на гл. ас. д-р Яна Юнакова определено отговаря по-пълно на изискванията за академичната длъжност „доцент“.

Вземайки предвид нейната квалификация, професионален опит, творчески постижения, преподавателска дейност и всичко гореизложено, категорично давам висока положителна оценка на кандидатурата на **Янка Юнакова** и убедено предлагам на почитаемото научно жури да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „**доцент**“.

Юли 2024 г.
гр. София

/проф. д-р Вержиния Маркарова
Ръководител катедра „Текстил – изкуство и дизайн“, НХА/